

figuri Crkve, veli se, da je Sin Božji (Sim. 9, 1, 1). Funk i Bardenhewer misle, da se ovdje posve istovjetuje Sin Božji s Duhom Svetim, a Bardenhewer bi htio dokazati, da po Hermi Sin Božji nije preekzistirao u posebnoj osobi, odijeljenoj od Duha Svetoga, nego da je on »Duh Sv., koga je Gospodin nastanio u tijelu« (Sim. 5, 6, 5). Ali kao što tijelo (caro) ovdje očito znači narav čovječju, a ne osobu tako i Duh Sveti na ovom mjestu označuje n a r a v božansku, a ne posebnu treću Osobu božansku. I slijedeći kontekst to potvrđuje, jer govori o uzvišenju čovječje naravi Kristove, koju je Bog uzео u zajednicu Duha Svetoga, t. j. božanstva. Isporedi oprečne izraze spiritus — caro u poslanicama sv. Pavla i sv. Petra (Rimlj. 8, 13; 1. Petr. 3, 18 Christus, mortificatus quidem carne, vivificatus autem spiritu...).

To se dakako mora priznati, da je Herma ovdje posve nespreno i pogriješno upotrijebio izraz »Duh Sveti« namjesto »božanstva« ili »duha Božjega uopće«. No da je Herma doista jasno priznao vječno g Sina Božjega, sam svjedoči: »Sin Božji je stariji od svakog stvaranja, tako te je Ocu savjetnik bio pri stvaranju svijeta« (Sim. IX. 12, 2...). I opet: »Sin Božji nosi (uzdržaje) svako stvarjenje« (Sim. 9, 14, 5). Herma ne bi mogao tako govoriti, kad bi prema Bardenheweru držao Sina Božjega samo za utjelovljenog Duha Sv.

I tako se opet pokazuje, kako valja tamna mjesta starocrkvenih pisaca po mogućnosti dovesti u sklad sa jasnijim mjestima njihovim i sa tradicijom crkvenom, pogotovu ondje, gdje bismo drukčije morali tvrditi, da pisac, kao što u našem slučaju, nije znao pravog smisla temeljne istine vjerske o krštenju u ime Oca i Sina i Duha Svetoga.

I. P. Bock D. I.

„In Christo Iesu“.

U Kristu Isusu.

»Corpus Christi mysticum — In Christo Iesu« poznate formule i nažalost za mnoge samo formule. A ipak koliku dubinu, koliku realnost ne kriju one u sebi?

Svetom su Pavlu neprestano na ustima, svetom Ivanu također. Mora dakle, da one nijesu prazne metafore, puka alegorija, prosti konvencionalni pozdrav.

Pavao iz Tarza je bio odveć veliki realista, sveti se Ivan odviše zadubio u tajinstvenu spoznaju Riječi, obojica su predobro poznavala onu nedokučivu realnu Božju ljubav prema čovjeku, kojeg »je Bog

tako ljubio da se nije žacao predati svog jedinorođenog Sina«, da bi se mogli izgubiti u zvonkim frazama, zabavljati svoje kršćane zanimljivim poredbama.

U istinu, ništa nije realnije od tog, da smo mi utjelovljeni u Krista, dionici Njegova mističnog tijela. Ništa nije punije najbogatijih posljedica za nas bijedne ljude, ništa veće poticalo na svetost, na Apostolat.

»Gratias ago Deo meo semper — neprestano zahvaljujem Bogu svojemu za vas, što vam daje milost u Kristu Isusu, u kojem postadoste bogati u svemu«. (I. Kor. I. 4.).

U Kristu smo Isusu dakle dobili milost, u Kristu smo se obogatili. Isus nam je povratio sve, što su naši praroditelji svojim prkosom izgubili. No Krist se nije zadovoljio samo tim da nadoknadi Ocu za nanešenu uvredu; On je u svojoj ljubavi pošao tako daleko, da nas je htio učiniti jedno sa sobom: da imamo s Njim isti božanski život, isto pravo na nebesku baštinu (po posinjenju) — da on bude glava, mi udovi.

To su tako uzvišene istine, da nas lako spopada vrtoglavica, da smo skloni — možda preskloni da ih smanjimo. Da nam budu te tajne što pristupačnije, vjera u njih što življa, stalnija praksa i što lakša, poslušajmo auktoritete.

Ponajprije osnivača svega — Božanskog Spasitelja. Zadnji Mu je dan prije smrti. Za koji čas i nevino će se Janje predati za svoje, »koje je ljubio do skraznosti«. Još ima da im kaže dvije tajne: jednu o mističnoj našoj vezi s Njim, drugu o Euharistiji, koja ima da hrani to sjedinjenje.

Prva nas sada zanima. — Učitelj govori: »Ja sam pravi trs... Ostanite u meni i Ja u vama. Kao što loza ne može roditi roda sama od sebe, ako ne ostane u trsu, tako i vi ako ne ostanete u Meni. Ja sam trs vi loza, koji ostane u Meni i Ja u njemu, on rodi mnogi rod, jer bez Mene ne možete ništa učiniti. Tko u Meni ne ostane, izbacit će se napolje kao loza i osušit će se i skupit će je i u oganj baciti...«¹

Gospodin je kategoričan. Učenik mu sv. Pavao isto tako. On ističe istu misao drugom poredbom: »Jer kao što je tijelo jedno te ima mnoge udove, a svi udovi tijela, premda su mnogi, jedno su tijelo tako i Krist... Jer i tijelo nije jedan ud nego mnog... Mnogi su udovi ali tijelo jedno. Vi ste tijelo Kristovo, vi ste njegova uda.«²

»Neznate li, da su tjelesa vaša udovi Kristovi?!... Tko se združi s Gospodinom jedan je duh s Njim.«³

I spisi su Sv. Otaca puni te nauke. Njima je to stvar posve jasna. Milanski Genij piše: »Mi smo Kristova uda, Njegove kosti, Njegovo

¹ Iv. XV. 1—7.

² I. Kor. XII. 12—27.

³ I. Kor. VI. 15, 18.

meso. Naše spasenje stoji u tom, da budemo s Kristom, da udemo u jedinstvo Njegova tijela.«⁴

Hiponski je biskup još razgovjetniji: »Krist nas je utjelovio u se, učinio svojim udima. U Njemu smo i sami postali Kristom. Mi smo i sami postali Kristom. Mi smo uistinu Njegovo tijelo. U Njemu smo ovisni o Kristu: *Christi sumus*, bolje: *Christus sumus*, ne samo da pripadamo Kristu, već smo Krist — *concorporans nos sibi, ut in illo Christus essemus*«. ⁵

Jedno smo dakle s Kristom. Ne samo da nas On zastupa pred Ocem, nego nas učlanjuje u se tako, da Otac gledajući na nas, vidi u nama dijelove Isusova tajinstvenog tijela, Isusovu braću. Nijesmo dakle samo izvana pripojeni Kristu — On glava mi roblje — i to, ali još i više: ušli smo u Njegov mistični organizam, dio smo Njegova tijela. Jer postoje dva lika istog Krista; jedan historički: onaj Isus iz Nazareta i jedan mistični: onaj nazaretski, propet i proslavljeni Isus, sjedinjen sa svojom Crkvom, svojim tajinstvenim tijelom, kojemu On pripćuje svoj božanski život.

To je onaj veličanstveni plan Božji, koji hoće, da sve ljude na neki način identificira sa svojim Sinom i tako ih spasi. »*Quos praescivit et praedestinauit conformes fieri imagini Filii sui*«.

No kakova je ta veza, to naše sjedinjenje s Kristom. Alegorija? Metafora? Absit.

Sve te dakle poredbe dokazuju naše realno jedinstvo s Kristom. izdavač apologetskog leksikona, o. D'Alès piše: »Neke od tih metafora su tako identificirane s tumačenjem dogme, tako su duboko ušle u njeno tkivo, da ih ne bismo mogli iz njeg isplesti, a da pri tom ne išćupamo i nekih niti same dogme«. ⁶

Sve te dakle poredbe dokazuju naše realno jedinstvo s Kristom. I to je jedinstvo ne samo moralno: »u koliko mi nastojimo da svoj život, svoje djelovanje upriličimo Njegovu i u koliko je ljubav uzrok suglasju srca i duše«, ⁷ nego je ono još intimnije, još bitnije. Sjedinjenje je to posebne vrsti, a zovemo ga mističnim. ⁸

Veza je to, kako rekosmo, posebne vrsti. Nju mi doduše ne možemo potpuno da dokučimo, no toga radi ona ništa ne gubi od svoje duboke realnosti. Jer mistično nipošto ne znači: fiktivno, umiš-

⁴ Sv. Ambrozije: *In Psal. XXIX., 12.*

⁵ Sv. August.: *In Psal. XXVI. Enar. II. 2.*

⁶ D'Alès: *Le dogme catholique de la Rédemption, »Études« 1913. s. 172.*

⁷ Bainvel: *La Vie intime du Catholique, p. 31. (Bauchesne, Paris).*

⁸ Valja se ovdje čuvati od svake ekvivokacije. Mističnim zove se tu naše jedinstvo i Krist po milosti; a ne uzimamo riječ u onom drugom značenju na pr. mistične duše t. j. duše, koje je Bog obdario posebnim eksperimentalnim osjećanjem svoje prisutnosti.

ljeno jedinstvo. Duhovito tu primjećuje veliki poznavalac Sv. Pavla, o. Prat D. I.: »Mistično nije protivno od realnog; ima realnosti i izvan onoga, što pipamo, što važemo.«⁹

Svaku dvojbu glede toga uklanja i tridentiski Koncil, koji u svojem šesnaestom kanonu IV. zasijedanja formulira: »Kao što glava zapovijeda udima, kao što čokot prodire u sve loze svojim sokom, tako Krist Isus utječe svakim časom na sve pravednike. Njegov utjecaj pretječe, prati i kruni njihova dobra djela i čini ih ugodnima Bogu i zaslužnima«.

»Mistična je ta veza u tom smislu, piše učeni bogoslovac Bainvel D. I.,¹⁰ što Isus živi u nama po Sv. Duhu, kojeg nam daje i po kojem On i sam živi, i što mi živimo u Njemu (Isusu), budući da smo štono riječ ukalamljeni u Nj, da tako budemo dionici Njegova života, budući dionici Njegova Duha«.

Sveti Duh je dakle ta veza između nas i Krista: On nas učlanjuje u Krista; čini udovima Njegova mističnog tijela, dionicima Njegova božanskog života. »Jer je ljubav Božja izlivena u našim srcima po Svetom Duhu, koji nam je dan;¹¹ — jer se jednim Duhom mi svi krtismo u jedno tijelo... i svi se jednim Duhom napojismo«.¹²

Krist nas dakle po Svetom Duhu sjedinjuje sa sobom, prodahnjuje nas svojim životom, pretvara u se i privlači čak do Oca.¹³

Divno rezumira tu istinu belgijski kardinal, Mercier: »Krist, Sin živoga Boga, neprestano prima božanski život; Krist u zajednici s Ocem neprekidno daje dušama — koje mu smrtnim grijehom ne stavljaju zaprijetu — Svetoga Duha, Duha sinovske odanosti i ljubavi; a taj se Duh bez prestanka vraća Ocu po Isusu Kristu, Božjem Sinu, koji živi i kraljuje u jedinstvu Svetoga Duha«.¹⁴

Eto našeg života u Kristu, našeg intimnog i realnog jedinstva s Kristom: po Svetom Duhu, koji nam je dan u Isusu, mi živimo životom milosti, koju nam je Isus zaslužio, koju nam On po svom Duhu daje, kojom mi postajemo *Alter Christus* — drugi Krist. I stoga pun unkcije V. Carapa D. I. piše: »Krist je Sin Božji po svom sjedinjenju s Bogom, mi smo sinovi Božji po svom sjedinjenju s Kristom. I mi smo poput Njega — dakako na različit način i u drukčijoj mjeri dionici istog božanskog života. Isti je božanski život u svojoj djeci Očevoj: »U Sinu i u sinovima, u Kristu i u nama«.¹⁵

⁹ *Théologie de Saint Paul*, I, 147 (Beauchesne, Paris).

¹⁰ Bainvel o. c. str. 32.

¹¹ Rimlj. V. 5.

¹² I. Kor. XII., 13.

¹³ Leureton: *Le Dieu vivant* str. 342. — Paris, Beauchesne.

¹⁴ Citirano kod R. Plus S. J.: *Dans le Christ Jésus* str. 60.

¹⁵ Seraphinus I. I. Cons. 44.

I mi dakle možemo potpunim pravom reći s Apostolom: »Vivo ego, — jam non ego — Živim, no ne više ja, nego Krist živi u meni«.

*

Mi i prečesto zaboravljamo na to svoje mistično jedinstvo, na tu svoju temeljnu sličnost s Kristom. »Vrlo je dobro, napominje o. Foch D. I., nasljedovanje Isusa Krista u moralnom redu (in ordine morali), da se ugledamo u Njegove osjećaje, Njegova djela. No vrlo je zlo, što nam se prije dobro ne protumači, da mi Njemu, čim smo dospjeli u stanje milosti, sličimo već u svojem biću: in ordine ontologico.«¹⁶

Kad bismo si bili malo više svijesni te svoje inkorporacije u Krista, te svoje nutarnje sličnosti s Njim, malo jasnije bi nam bile i veličanstvene osnove Božje Providnosti s nama, i dostojanstvo na koje nas je podigao, no također i dužnost da iz dana u dan taj božanski život u sebi sve više razvijemo, da budemo dostojni udovi presvete Glave — Krista, da naš život uistinu bude in Christo.

*

Čudnih li nas ljudi, Gospode! S jedne strane puni ambicioznosti, želje za veličinom, gramženja za visokim; a s druge strane sićušni, s uskim horizontom, zadovoljni s malim, vrlo malim — ničicom, kad se radi o pravoj veličini; o jedino stvarnoj veličini, kojom nas Ti obdari.

Jer tko od nas, Gospode, i sluti ono blago, što nam ga Ti daje u svom Prvorođenom i Jedinorođenom; ono dostojanstvo, na koje nas taj Božji Jaganjac podiže, povrativši nam Tvoju svetu milost, učinivši nas udovima svog mističnog tijela, dionicima onog života, po kojem i mi — mi jadni stvorovi — postajemo Tvojom djecom: Filii Dei nominemur et simus!

Sitnice nas privlače, sitnice nas zanimaju, sporedno nas oduševljava, a ono glavno, bitno ne znači za nas mnogo.

Odakle ta paradoksalnost? Često — a u više lajicizirano doba i prečesto — od neznanja. Nije nam se reklo, nije nam se dovoljno istakla ona centralna misao, ona srčika cijele novovjeke ekonomije spasa: naša inkorporacija u Kristu. Nijesmo sami nastojali, da u tihoj refleksiji, potkrijepljenoj poniznom molitvom, zademo u te divne i temeljne tajne. Gubimo se često u drugotnim stvarima, u vanjštini, a ono za čim jedinim Bog ide, puštamo po strani, ako već sasvim ne zaboravljamo.

No nije uvijek ni samo neznanje krivo. Ta koliko ih ima, koji su prelistali cijeli svoj veliki i mali katekizam, proučili svu dogma-

¹⁶ La Vie Intérieure str. 87.; Apost. de la Prière, Toulouse.

tiku, pa ipak im oko nije zapelo o one veličanstvene osnove Tvoje ljubavi s čovjekom. Divni onaj život milosti, što utjelovljena Riječ donese u duše, ostade za njih mrtvim slovom, pustom apstrakcijom. Zaboravili su naima, da se živa, eksperimentalna spoznaja o Tebi stiče na koljenima, na klecalu, a ne samo knjigom.

Presveta Trojice, neizmjerni, sveti, premudri Bože, daj rastjeraj svijetlom svoje jasnoće tamu našeg neznanja, apatiju naše mlitavosti, uskogrudnost naše sićušnosti, da s poniznišću i ljubavlju prodremo u tu tajnu nad tajnama, po kojoj smo mi jedno s Tvojim Sinom i dionici Njegova božanskog života, uda Njegova mističnog tijela — o m n e s u n u m i n C h r i s t o J e s u .

Daj da se o nama može reći: »Čini se da je došlo vrijeme, kad će ta velika dogma o inkorporaciji vjernika u Krista, koja zaprema tako uzvišeno mjesto u apostolskoj nauci, uzeti jednako važno mjesto u poučavanju učitelja i vjernika, u teologiji i u katekizmu. Kad se ne će smatrati nuzgrednom ta točka, na kojoj sv. Pavao temelji svu svoju dogmatsku i moralnu pouku, iz koje on sve izvodi, na koju on sve svodi. Kad će se razumjeti, da to sjedinjenje, što nam ga božanski Spasitelj predočuje u prilici trsa i loze nije prazna metafora, već prava realnost? Kad ćemo shvatiti, da mi po krstu r e a l n o postajemo dionici Isusova života, da mi primamo u se, ne u figuri, već u realnosti, božanskog Duha, koji je princip tog života i da mi — ne odričući se svoje ljudske osobnosti — postajemo udima božanskog tijela, stičući time božansku snagu i božansko opredijeljenje?¹⁷

¹⁷ Ramière D. I.: Les Espérances de l'Eglise, III. dio, gl. IV. § 2.

Dao Bog, da to doba nastupi što prije!

Vjekoslav Kolaković, D. I.

Opaska. Navesti ćemo ovdje neka važnija djela za one, koji bi htjeli dublje prodrijeti u tu uzvišenu tajnu naše inkorporacije u Krista.

F. P r a t S. J.: La théologie de Saint Paul, I. et II. vol. (Beauchesne, Paris).

Duboka je to historijska, dogmatska i moralna studija velikog Apostola i bogoslovca Pavla. Ne može se dosta preporučiti svima, koji se bave teologijom. Izvrsno osvjetljuje svu novovjeku ekonomiju — i njenog Začetnika, Krista. Spojeno tu — kao i kod Pavla — veliko znanje i naobraženost, s vatreinom ljubavlju prema Mariji i Njegovom mističnom Tijelu.

R. P l u s S. I.: Dans le Christ Jésus (Apostolat de la Prière, 9, rue de Montplaisir, Toulouse, France).

Živahnim, aforističkim stilom, vrlo jasno prikazano je to sakriveno blago našeg sjedinjenja s Kristom. Prednost je knjizi, što je može korisno čitati svatko: bogoslovac i laik. Auktor se ne zadržaje kod teoretskog razlaganja, nego izvodi i sve praktične posljedice. Prevedeno je djelo već na više evropskih jezika; francusko je izdanje izašlo u 44.000 primjeraka.

Duperray J.: Le Christ dan la vie Chretienne d'après Saint Paul (Libr. Sacré-Coeur, Lyon).

Teza za doktorat. Iznosi i riješava sve poteškoće panteista, modernista i protestanata s obzirom na naše sjedinjenje s Kristom. Knjiga pisana za teologe.

Socijalna demokracija u Njemačkoj.

Bilo je vrijeme, kada su neki političari mislili, da je socijalna demokracija u Njemačkoj prolazna pojava. No ti su političari danas iščezli. Nema sumnje, socijalna je demokracija mnogo pridonijela zadnjih deset godina k političkom i gospodarskom razvitku radničkih slojeva. Ipak ni ona nije znala da doskoči tolikim ratnim posljedicama, koje tako teško osjećaju radnici i manji činovnici. Još je manje uradila da olakša duševnu bijedu tih ljudi. Veliki je dio masa očekivao, da će se država i gospodarstvo preokrenuti u smislu socijalizma, ali je taj dio doživio silno razočaranje. To je razlog, da su mase okrenule svoje lice od komunizma. K tome ni socijalni ni kulturni zajednički život ne pokazuje onaj razvitak, koji bi bio nuždan u interesu socijalnog mira. Stoga i sada kao prije postoje izvori, koji navraćaju vodu na mlin socijalističke stranke. Socijalna demokracija iza rata ne mimoilazi gospodarstveni i državni život kao nekoć, nego hoće da snažno u tome sudjeluje, dade mu svoj oblik i poticaj. Oglledajmo to.

1. Nova orijentacija socijalne demokracije.

To se vidi po izjavama, koje je dala ta stranka na svom sastanku u svibnju 1927. No ogledajmo, kako stoji organizatorno.

Socijalna je demokracija imala svršetkom g. 1926. 823.520 upisanih članova (između tih 165.492 žene); dakle 17.252 više negoli g. 1925. Većina je tih članova u dobi 31—55. godine; 85% je onih, koji rukom ili glavom rade, 6.61% samostalni obrtnici, 2% slobodnih zvanja, 9% neoznačeno. Stranka ima u parlamentu 131 zastupnika, u pokrajinskim saborima 468; u 1122 grada imade 6773 zastupnika, u 7000 općina 29.000 općinskih vijećnika, 708 gradskih načelnika i 637 općinskih predstojnika. Štampa stranke imade 184 dnevnika (10 više negoli u g. 1926.); broj je pretplatnika porastao za 86.000, te je ukupni broj pretplatnika 1.1 milijuna.

Stranačka organizacija i aparat djeluju, te stranačke financije pokazuju stanje, kakovog nema nijedna politička stranka. No čuju se